

# A MATARKA első évei

(visszaemlékezés)

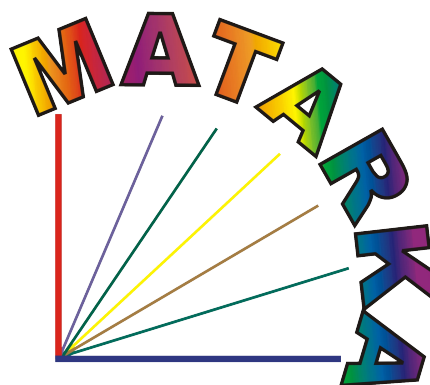
BURMEISTER ERZSÉBET

nyugalmozott könyvtárvezető, Miskolci Egyetem Könyvtár, Levéltár, Múzeum

[nev@domen.hu](mailto:nev@domen.hu)

Főszerkesztő asszony megkért arra, hogy a 20-éves, felnőtt korba lépett MATARKA szolgáltatással kapcsolatos emlékeimet osszam meg az Orvosi Könyvtárak olvasóival. A MATARKA létrejötte ugyanis leginkább hozzám kötődik. Ez – remélem – a következőkben ki is fog derülni. Jőmagam időközben, 2018-ban nyugdíjba mentem, s most már mások vették át a MATARKÁ-s stafétabotot. De mielőtt ebbe belefognék, engedtessek meg, hogy egy kicsit korábbról induljak el, attól az időtől kezdve, amikor 1987-ben a Miskolci Egyetem könyvtárába (annak idején Nehézipari Műszaki Egyetem Központi Könyvtár) kerültem. Ez az időszak ugyanis igen izgalmas, változatos volt, a könyvtári munka szinte minden ága teljesen átalakult. Mi is történt akkoriban?

A könyvtárba 1985-ben került az első „számítógép“, amely valójában egy terminál volt, de kisebb programokat is lehetett már vele készíteni. Távoli, USA-beli és NSZK-ban található bibliográfiai adatbázisok elérésére szolgált ún. *Nedix* protokoll szerint működő vonalkapcsolt telefonhálózati megoldás révén. Számítógépes irodalomkutatásnak nevezték ezt az új könyvtári szolgáltatást. A könyvtárban 1985-ben indult ez a munka, 1987-ben ehhez a tevékenységhez vett fel a könyvtárba néhai DR. ZSIDAI JÓZSEF főigazgató. Nem volt könnyű feladat, az összes dokumentáció angol nyelven íródott, senki sem segített, mert elődöm az év nyarán eltávozott az élők sorából, kellett egy új ember, aki átvegye a munkát. Azt azért megmutatták, hogy hol kell bekapcsolni a gépet, és egy oktató is akadt, aki előtte már sokszor igénybe vette a szolgáltatást és kicsit konyított a dologhoz. Pár hét múlva aztán újra jöhettek az ügyfelek – főleg a műszaki karokról –, és a legújabb szakirodalmat keresték! Így kezdődött a könyvtári pályafutásom. Aztán gyorsan pergettek az események, a 90-es évek voltak a legérdekesebbek, hiszen a fejlődés folyamatos volt. Közben negyedik gyermekem születése miatt 1990-től két évet otthon töltöttem, a munkámat DRÓTOS LÁSZLÓ vette



át. Amikor visszatértem, pár hétig bizony csak kapkodtam a fejem, mert rengeteg mindent meg kellett ismerni, tanulni. Kicsit meg is ijedtem, hogy fog ez menni. Fájlkézelés *Norton Commander*rel (ki emlékszik ma már rá?), a távoli külföldi számítógépek elérése már nemcsak a közben X25 csomagkapcsolt hálózaton (Nedixből X25 lett) keresztül zajlott, megjelentek a tájékoztatásban a CD-ROM-ok, a *Gopher*, *telnet*, stb. 1993-ban FEFA pályázati támogatással integrált rendszert vásárolt a könyvtár az akkori nevén *Marquis* amerikai cégtől, annak rendszergazdája lettem. A rendszert *Horizon*nak nevezték, magyarosítani kellett, jó pár évig eltartott, amíg minden modulját bevezettük. A *Marquis* nevet azért említem, mert kiejtve a *Marquis* magyarul marki és ez volt a legelső *UNIX* operációs rendszert futtató szerverünk neve, amely azután a MATARKA adatbázis első otthona is lett (lásd később a jelen írásban). A könyvtárosoknak pár év leforgása alatt sok mindent meg kellett tanulniuk: előbb a PC-ken az *OS/2* operációs rendszert, majd a *Windowst*, a *WORD* szövegszerkesztőt és egyéb, különböző célokra készült kiegészítő szoftvereket, pl. *EXCEL*, és persze magát a könyvtári munkafolyamatokat automatizáló új integrált rendszert. A CD-ROM-

ok is egyre terjedtek, NOVELL szerveren CD-ROM hálózatot kezdtünk üzemeltetni, a szakirodalmi adatbázisok használata könnyebb lett, nem volt annyira időhöz kötve, mint az „online” időkben, amikor a keresések alatt ketyegett az óra, sietni kellett a költségek miatt. Beléptető rendszer is készült. Nagyon változott a könyvtári világ, a takarító, portás, rendész dolgozók kivül már minden munkatárs számítógép előtt ült. Az írógépek teljesen eltűntek. A 90-es évek vége, aztán a 2000-es évek újabb nagy változásokat hoztak, röviden úgy lehetne ezt összefoglalni, hogy minden szolgáltatás, adatbázis átkerült a webre: nálunk az integrált rendszer, a CD-ROM-ok helyett jöttek az EISZ-en (bár bizonyára minden olvasó tudja, az Elektronikus Információszolgáltatásról van szó) keresztül elérhető külföldi és magyar adatbázisok, e-könyvek, e-folyóiratok. És el is érkeztünk a MATARKA-hoz: a MATARKA maga is webes szolgáltatásként született meg, mind az adatbevitel, mind a használat vagy más néven a *lekérdezés* terén.

Annyit még erről a 15 éves időszakról (1987–2002) megemlítek, hogy ezt átélni valóban nem volt unalmas, konferenciákra, rendezvényekre járni, állandóan új megoldásokkal találkozni: kihívásokról szólt az élet. És közben informatikai osztályvezető is lettem tájékoztató könyvtárosból.

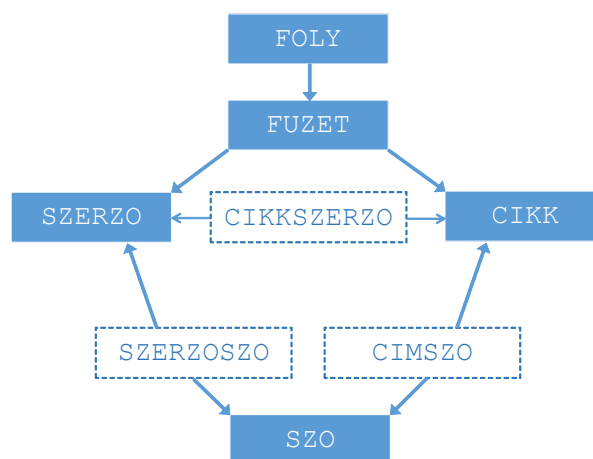
Nos, akkor fogjunk bele a MATARKA történetébe. Az interneten már elérhető volt ebben az időben jó néhány folyóirat tartalomjegyzéke. Eleinte azonban ezek csak statikus oldalak voltak, és ugyanúgy végig kellett böngészni őket az információkért, mint a nyomtatott kiadványokat. Csak később kezdtek megjelenni olyan oldalak, ahol valamilyen keresési lehetőséget is biztosítottak, de természetesen csak az adott folyóiratra vonatkozóan. Ilyen volt a *SwetScan* tartalomjegyzék-szolgáltatás, mely több magyar könyvtár együttműködésének köszönhetően a Budapesti Műszaki Egyetem Integrált Könyvtári Információrendszerének (ILI) keretében vált elérhetővé. A *Swets & Zeitlinger* holland folyóirat-terjesztő cég adatbázisa már ezelőtt is hozzáférhető volt online: előbb a telnet programmal, majd pedig a weben is, de ezek használatát jelszóhoz kötötték és a hollandiai gépet a hazai Internetről elég nehézkesen lehetett elérni. A BME Könyvtárában 2001-ben egy saját fejlesztésű Web-felületet készítettek el ehhez az adatbázishoz, összeköttették az Országos Széchényi Könyvtár NPA nevű folyóiratnyilvántartásával, és hetente FTP-vel áttöltötték a Swets-től a legfrissebb adatokat. Ehhez a rendszerhez 1995 szeptembere és 1996 márciusa között a Miskolci Egyetem hálózatáról is ingyenes volt a hozzáférés, ezután pedig – az érdeklődés és az igények függvényében (kedvezményesen) – elő lehetett fizetni.

Emlékszem, a könyvtár emeleti tájékoztató szobájában Drótos Lacival beszélgettem arról, hogy létre kellene hozni egy, a *SwetScan*hoz hasonló, magyar folyóiratok tartalomjegyzékeit kereshető módon használható szolgáltatást. Az ötlet a Lacié volt, hogy ilyesmire pályázzunk. DRÓTOS LÁSZLÓRÓL annyit szeretnék itt leírni, hogy geológus letére rengeteget tett a magyar könyvtárügyért, még napjainkban is üzemelteti a KATALIST könyvtáros levelező listát, két másik kollégával (MOLDOVÁN ISTVÁN, KOKAS KÁROLY) létrehozta a Magyar Elektronikus Könyvtárat, az EPA keletkezésében is komoly része volt és még sorolhatnám. Jó ideje az OSZK munkatársa és jelenleg webarchiválással foglalkozik. Amúgy szerény személyem sem könyvtáros, alkalmazott matematikusi végzettségem van, 1996-ban szereztem informatikus-könyvtárosi diplomát.

Ott tartottam, hogy eldöntöttük, pályázzunk. Szerecsémre egész könyvtári pályafutásom során elég szabadon dönthettem, akkor is, amikor még nem voltam vezető, mert a mindenkori vezetők nem igazán értettek az informatikához, megbíztak bennem és Laciban. Így aztán részt vettünk a NKÖM (Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma) 2001. évre kiírt ún. telematikai pályázatán. A Lacival történt megbeszélés után már mindent én csináltam, megírtam és intéztem a pályázatot. Nyertünk másfél millió forintot.

2002 első félévében létrehoztuk a tartalomjegyzék-szolgáltatást. Célunk az volt, hogy 15 magyar nyelvű és kiadású tudományos (műszaki és természettudományi) folyóirat tartalomjegyzékét dolgozzuk fel havi frissítéssel és 10 évre visszamenően is.

Legfontosabb feladat bármilyen alkalmazás létrehozásánál az alapos, átgondolt tervezés. A cél ismeretében legelőször az adatbázist kellett megtervezni. Az ún. *táblák* felvétele nem tartott sokáig, de a táblák szerkezetének, egymással való kapcsolatának kialakí-



tása komoly megfontolást vett igénybe. Ezzel sok későbbi bosszúság és felesleges munka takarítható meg.

Azt gondolom, ehhez az ábrához nem kell túl sok magyarázat. A FOLY tábla a folyóiratok, a FUZET tábla a folyóiratszámok, a SZERZO, a CIKK tábla természetesen a szerzők és cikkek adatait tartalmazza mind a mai napig, a SZO a szerzők és cikkcímekben levő különálló szavak táblája, a szaggatott vonallal jelölt táblák pedig ezeket az adatokat kapcsolják össze. Például a 13. számú szerzőhöz, ha öt cikke van feldolgozva az adatbázisban, őhöz tartozna a 23., 115., 23412., 102401, 678234. számú cikk, akkor ezek a számok a CIKKSZERZO táblában szerepelnek. Az adatokat most hasra ütéssel a példa kedvéért írtam. Az évek folyamán még számos tábla társult az első nyolchoz.

Először a beviteli felületet programoztuk KISS ANDREA kolléganőmmel, hogy a könyvtárosok elkezdhesék az adatbevitelt, amihez három szabad felhasználású szoftvert vettünk igénybe: az *Apache + PHP + MySQL* együttese közkedvelt megoldásnak számított, igen sok honlap készült ezzel a technikával. Az Apache és a PHP biztosítja a stabil HTTP szervert és a programozási nyelvet, mellyel dinamikus weboldalakat készíthetünk, míg a MySQL adatbázis-kezelő rendszer az adatok tárolását teszi lehetővé. Őszintén szólva nem tudom, hogy 2022-ben is ezeket a szoftvereket választanák-e a programozók, mert nem követem az informatika fejlődését. De a MATARKA alatt a mai napig ezek futnak.

Az adatbázis ezek után folyamatosan növekedett. A szolgáltatást a Könyvtár honlapján tettük hozzáférhetővé a <http://marki.lib.uni-miskolc.hu/kezdop.php> oldalon, ahol mind a tartalomjegyzékekben való böngészést, mind a szerző, illetve cím kulcsszavakra történő keresést biztosítottuk. (Lám, megjelenik ismét a marki! A saját e-mail címem is nagyon sokáig [erzsi@marki.lib.uni-miskolc.hu](mailto:erzsi@marki.lib.uni-miskolc.hu) volt, a UNIX szervert „pine” levelezőjét használtam.

Úgy emlékszem, 2002 tavaszán kellett a pályázati támogatással elszámolni és sikerült eredményekről beszámolni. Az adatbázist 2002 augusztusában mutattuk be először mi ketten Andreával az „*Informatika a felsőoktatásban*” konferencián a Debreceni Egyetemen. Abban az időpontban az adatbázis tartalma, a legfontosabb adatok számszerűleg a következőképp alakultak: 10 950 cím, 5 644 szerző, 10 982 cikkszerző kapcsolat, 21 886 szó. Az adatbázis még nem MATARKA néven szerepelt.

Pár gondolat a folyóiratok feldolgozásáról (elvek, tapasztalatok, problémák), ezt még akkor a konferenciakiadványban foglalta össze így Kiss Andrea kolléganőm, szó szerint idézem. Megjegyzendő, hogy kettőnk közül ő az igazi könyvtáros, én az informati-

kai részt (adatbázis-kezelés, programok) és a munkaszervezést, menedzselést csináltam.

**Elvek:** A feldolgozás során ragaszkodtunk a tartalomjegyzék sorrendiségéhez, akkor is, ha az nem követte a cikkek oldalszám szerinti sorrendjét az adott folyóiraton belül. A tartalomjegyzékben szereplő rovatcímeket általában elhagytuk, kivéve, ha azon belül cikkcím nem volt feltüntetve, a rovat kezdő oldalszáma azonban igen. Az oldalszámokat viszont sosem a tartalomjegyzék szerint vettük fel, hanem a folyóirat átvizsgálása során állapítottuk meg a tényleges oldal számot. A szerzők nevét nem egységesítettük.

## Tapasztalatok

### Pozitívumok:

- A felhasznált szoftverek ingyenesen elérhetők. A kereséshez és adatbevitelhez egyaránt elegendő az internetkapcsolat és egy böngésző-program. Ezáltal az adatbázis bővítésébe könnyen bevonhatók más intézmények is, a szolgáltatás akár országos jellegűvé is tehető.
- Az adatok bevitele a felhasznált módszerekkel rendkívül gyors, a bevitel módja egyszerű, könnyen elsajátítható, nagyobb szakképzettséget nem igényel.
- A kulcsszó szerinti keresés biztosítja, hogy egy adott témában kereső felhasználó nagy mennyiségű folyóirat átvizsgálása nélkül is megtalálja a témába vágó cikkek halmazát.

### Negatívumok:

- A szolgáltatás csupán kiindulópontot nyújt egy adott témában való kereséshez, de a találati halmaz leszűkítése a valóban hasznos információkra további helyben történő kutatást igényel.
- A webes bevitel miatt a vegyjelek hű tükrözése nem megoldott. Az idegen neveken esetlegesen használt speciális karakterek ugyan Unicode-os formában tükrözhetők, viszont az ilyen nevek nem kereshetőek.
- A gyors adatbevitel nem jelent feltétlen pontos és egységes bevitelt. Hibaforrások pl.:
  - elírások,
  - helyesírási hibák,
  - adatkihagyások,
  - problémás esetek nem egységes kezelése,
  - alcímek és párhuzamos címek nem szabályszerű felvétele (amennyiben nem képzett könyvtáros a feldolgozó).

## Problémák

A feldolgozás során az alapvető gondot az okozza, hogy a tartalomjegyzékek messzemenően nem tükrözik az adott folyóirat tartalmát.

El kell dönteni, hogy a tartalomjegyzékhez szigorúan ragaszkodva felvállaljuk-e az előforduló (nem kevés!) pontatlanság átvételét, avagy teljes egészében a folyóirat tartalmához igazodva történjen az adatfelvétel. Utóbbi esetben azonban lényegesen több cikk (köztük számos, információforrásként lényegében használhatatlan kisebb hír) kerülne feldolgozásra, ami nagyságrendekkel meghosszabbítaná a feldolgozás folyamatát, és irreleváns információkkal telítve az adatbázist, megnehezítené a keresést.

A harmadik lehetőség, amelyhez végül mi folyamodtunk, szintén rejt magában számos buktatót. E módszer lényege, hogy a tartalomjegyzékhez ragaszkodtunk annyiban, hogy csak azokat a cikkeket dolgoztuk fel, amelyek ott feltüntetésre kerültek, és abban a sorrendben, ahogy ott szerepeltek. De az ezekben az adatokban szereplő hibákat igyekeztünk kijavítani. Gyakran azonban nehéz eldönteni, hogy mennyiben szükséges tükrözni a tartalomjegyzéket, és mennyiben célszerű az adatok pontosítására időt és energiát fordítani. Külön kérdés, hogy az esetleges pontosításkor fel kell-e tüntetnünk (és ha igen, hogyan), hogy a tartalomjegyzékhez képest hol és milyen változtatás történt?

### Alapvetően 3 csoportba oszthatók a felbukkanó problémák:

1. A tartalomjegyzék *kevesebb*, mint a tényleges tartalom:
  - pl. kimarad egy szakcikk a tartalomjegyzékből,
  - adott rovathoz tartozó cikkek közül csak egyet, vagy nem mindegyiket tünteti fel,
  - egy rovat több helyen is megjelenik a lapon belül, de csak egy oldalszám van hozzá feltüntetve,
  - csak rovatcím van feltüntetve, a hozzátartozó, releváns információt tartalmazó cíkcímek pedig nem,
  - különszám (akár belekötve is egy rendszeres számba): a különszám címét a tartalomjegyzék csak egyszer tünteti fel, holott valamilyen módon jelezni kellene, hogy a megfelelő cikkek ehhez tartoznak,
  - a szerző neve csak rövidített alakban van feltüntetve,

- csak a rovatcímhez van rendelve oldalszám, az ahhoz tartozó címekhez (noha fel vannak tüntetve) nincs.

2. A tartalomjegyzék *több*, mint a tényleges tartalom:

- olyan cíkcím is szerepel a tartalomjegyzékben, amely nem található meg a folyóiratban,
- „semmitmondó” rovatcíme (Egyesületi hírek, Szemle),
- feltünteti az idegen nyelvű tartalomjegyzékeket is,
- egy vagy több idegen nyelven is feltünteti a cikk címét,
- szakirodalmi ismertető címe megtévesztő lehet: a cikk csupán az írást ismerteti, maga a téma, melyre a cím utal, nincs részletesen tárgyalva.

3. A tartalomjegyzék *más*, mint a tényleges tartalom:

- a cíkcímek sorrendje más, mint a tényleges,
- a cikk címe teljesen, vagy csak néhány szóban eltérő,
- a cikk címe csak magyarul, vagy több nyelven is fel van tüntetve, a cikk pedig idegen nyelvű (ez különösen súlyos gond, mert megtévesztő lehet a felhasználó számára, aki esetleg olyan cikk után kutat a szolgáltatás alapján, melynek szövegét végül nem is érti meg),
- a tartalomjegyzékben hibásan (elírás vagy helyesírási hiba) van feltüntetve valamelyik adat.

A konferenciaanyag utolsó megállapításai ezek voltak:

**„A szolgáltatás kibővítésén gondolkozunk, hiszen az adatbevitel nagyon gyorsan megy és a felsorolt negatívumok ellenére a szolgáltatás sok mindenre használható:**

- gyors irodalomkutatás adott témában és/vagy szerző szerint magyar nyelvű címekben,
- adott szerző cikkeinek összegyűjtése,
- adott folyóirat tartalomjegyzékeinek böngészése.”

2002-ben aztán ismét lehetőség nyílt NKÖM pályázatokat beadni. Nem tétozáztunk, a KATALIST-en felhívást tettünk közzé könyvtárak részére, hogy csatlakozzanak. Rákerestem a KATALIST archívumában és

meg is találtam az akkor, március 18-án küldött e-mail: Végül is 8 könyvtár jelentkezett, és 2002 nyarán beadtuk a következő pályázatot az alábbi résztvevőkkel:

1. Berzsényi Dániel Főiskola  
Központi Könyvtára  
(Szombathely)
2. Budapest Főváros Levéltára  
(Budapest)
3. Márton Áron Szakkollégium  
(Budapest)
4. Miskolci Egyetem Könyvtár,  
Levéltár, Múzeum (Miskolc)
5. MTA Nyelvtudományi  
Intézet (Budapest)
6. Nyíregyházi Főiskola  
(Nyíregyháza)
7. SZTE Szegedi Élelmiszeripari  
Főiskolai Kar Könyvtára  
(Szeged)
8. Váti Magyar Regionális  
Fejlesztési és Urbanisztikai  
Közhasznú Társaság  
könyvtára (Budapest)

20 éve történt mindez, a neveken is lemérhető az idő múlása, mert a könyvtárak még talán mind léteznek, de máshova tartoznak, vagy megváltozott a fenntartó intézmény neve stb. Az akkori résztvevő könyvtárosok közül sokan már nyugdíjba mentek, de még most is végeznek adatfeldolgozást a MATARKÁ-ba egyesületi keretben /lásd később/, mert ezt a munkát nagyon megszerették. Pár nevet felsorolnék: BAJNOK LÁSZLÓNÉ (Nyíregyháza), BÜKI JÓZSEF (Budapest), SÍRÓ JUDIT (Debrecen), TOMASEK LÁSZLÓNÉ (Budaörs), VARRÓ TIBORNÉ (Debrecen).

A pályázatunk nyert, a résztvevőkkel október végén találkoztunk, ahol megismerkedhettünk egymással személyesen is a sok e-mail-váltás után. Megismerteltük az „Informatika a felsőoktatásban” konferencián elhangzott előadásunkat, és megtárgyaltuk az előzetesen e-mailben kiküldött „Feldolgozási szabályok” és „Ütmutató” elnevezésű, általunk kidolgozott segédanyagokat. Természetesen élőben bejelentkeztünk az adatbázisba és egy ott helyben kiválasztott folyóirat két-három címén keresztül bemutattuk a feldolgozás menetét a tesztadatbázisunkban. Sok kérdés felmerült egyrészt az adatbevitellel kapcsolatban, másrészt ja-

## Közös adatbázis építés - közös pályázat a NKOM-nel

Burmeister Erzsébet [erzsi@MARKI.LIB.UNI-MISKOLC.HU](mailto:erzsi@MARKI.LIB.UNI-MISKOLC.HU)  
2002. Már. 18., H, 10:26:25 CET

- Előző üzenet: [INFONIA](#)
- Következő üzenet: [INTERNET F I E S T A 2 0 0 2 meghívó](#)
- Levelek sorrendje: [\[ dátum \]](#) [\[ téma \]](#) [\[ tárgy. \]](#) [\[ szerző \]](#)

Kedves kollegák!

A NKOM új pályázatát "Országos Elektronikus Tartalomszolgáltatás" jöve het vegeig kell beadni. Együttműködőket keresek.

A tavalyi telematikai pályazattal megvalósítottunk egy tartalomjegyzék szolgáltatást (most 8500 cím van benne, kb. 85 %-ban kész), 15 magyar kiadású muszaki és természettudományos folyóirat tartalomjegyzéke jeleníthető meg 10 évre visszamenőleg ketfele módon:

- a teljes tartalomjegyzék a folyóiratot, a szamot kiválasztva,  
- szerző, cím kereséssel (egyelőre a kereső kifejezés csak egyetlen szóból állhat).

<http://www.lib.uni-miskolc.hu/PHP/kezdoo.php>

A szolgáltatás alapját egy MySQL adatbázis és hozzáírt PHP oldalak adják (ennek részleteibe nem megyek bele). Mind az adatbevitel, mind a keresés bonyolult módon történik. A keresési lehetőséget finomítani szeretnénk meg (több kulcsszó AND kapcsolatban, idő szerinti szűkítés, stb.).

Az adatbevitelhez nem kell csak:

- PC-k
- Internetes kapcsolat
- bonyolult (mi a Netscape 4.5 magyar verzióját használjuk, mert az az urlapos bevitelnél megtartja a Közép-európai Windows beállítást. Ez az o"-k es u"-k miatt szükséges).

Olyan könyvtárakat keresek, amelyek az egységes, országos tartalomjegyzék szolgáltatást fontosnak tartják, legalább 10 folyóirat 10 évre menő bevitelt vállalnak. Az adatbevitelt végző munkabere pályázunk és az adatbázis tovább fejlesztésére.. Akiket érdekel, azoknak megírom a mi kalkulációinkat.

Az együttműködőktől, gondolom elég egy szandeknyilatkozat és a vállalt folyóiratok listája.

Udvozzlettel:

Burmeister Erzsébet  
informatikai osztályvezető  
Miskolci Egyetem  
Könyvtár, Levéltár, Múzeum  
3515 Miskolc Egyetemváros  
Tel/fax: (36) (46) 565-111 / 16-62  
Mobil: (30) 398-08-18  
Fax: (36) (46) 563-489

A 2002. március 18-án küldött e-mail képernyőképe

vaslatok hangzottak el a fejlesztésekre vonatkozóan, mit lehetne változtatni stb. A résztvevő könyvtárak mindegyike jelszót kapott a tesztadatbázisba, hogy egy héten keresztül gyakorolhassanak, megismerkedhessenek a bevitellel, és problémás esetekben kérdéseket tehesenek fel. Ez hasznosnak bizonyult, mert rögtön kibuktak a találkozóon még fel nem merült nehézségek, hiszen munka közben szerez tapasztalatokat igazán az ember. A gyakorló hét eltelté után minden könyvtár megkapta azt az URL-t, amellyel már az éles adatbázisban kezdhette el a munkát. Az első két-három hétben alaposabban figyeltük az adatbevitelt, hogy mindenki betartja-e a feldolgozási szabályokat, és e-maileket váltottunk a még nem világos esetek tisztázására, és felhívtuk a figyelmet az elkövetett hibákra. Talán összesen egy-két telefonbeszélgetésre került sor, a kapcsolattartás e-mailen keresztül zajlott. Az októbertől márciusig tartó együttműködés bebizonyította, hogy komoly munkát lehet végezni az internet eszközeivel, amit legjobban a statisztika adatok bizonyítanak (2003. február 25.: 97 folyóirat, 67783

A szolgáltatás honlapja: [www.matarka.hu](http://www.matarka.hu)

cím, 24498 szerző, 3553 ugrópont teljes szövegre). Az e-mail-en való kapcsolattartásnak azonban van egy hátránya. Amikor egy könyvtárból segítséget kértek egy-egy problémás esettel kapcsolatban, vakon, magát a folyóiratot nem látva, csupán a leírás alapján kellett segítséget adni. Ez így nem csak nehéz, hanem sohasem lehettünk benne biztosak, hogy valóban jó tanácsot adtunk-e. Épp ezért rájöttünk, hogy a feldolgozáshoz elkészített és használt útmutatónk talán túl részletes is volt, nagyobb szabadságot kell adni a bevitt végző kollégáknak, hisz igazából az tudja az adott problémát átlátni, aki kezében tartja a konkrét folyóiratot. Inkább irányelveket kell megadni, rögzítenünk kell, hogy mi a szolgáltatás célja, és az e cél érdekében legmegfelelőbb megoldást kell választani akkor is, ha ez az egységesség rovására megy. Az egységesség megtartása egyébként is lehetetlen, mivel a folyóiratok sem egységesek, másrészt az adatbázis nem csak kézi bevittel bővül, hanem konvertálással is, amelynek során csupán a kapott anyagból tudunk dolgozni, az pedig gyakran nem teljesen megfelelő (pl. csak a kezdő oldalszámok vannak feltüntetve).

A 8 könyvtárhoz a 20 év alatt igen sok könyvtár csatlakozott, és nemcsak könyvtárak, hanem folyóirat-szerkesztőségek, kiadók, sőt magánszemélyek is. Mindegyikjünkkel szerződést kötöttünk, melyben leírtuk a két fél által vállaltakat. Nagyon sokan, főleg a szerkesztőségek, a tartalomjegyzékeket ún. konvertáló formátumban küldik el, amit a rendszeradminisztrátor konvertál az adatbázisba és elvégzi az esetleges javításokat, hiszen sok beküldő nem képzett könyvtáros, nem adunk mindenkinek jelszót.

A MATARKA név 2003. februárjától él, a szolgáltatás azóta a [www.matarka.hu](http://www.matarka.hu) URL alatt érhető el, mert önálló domain nevet is igényeltünk. MATARKA: Magyar folyóiratok TARTalomjegyzékeinek Keres-

hető Adatbázisa. A szolgáltatást 2018-cal bezárólag sokat fejlesztettük (akkor mentem nyugdíjba). Új funkciókat vezettünk be, az összeset most nem sorolom fel. Rengeteg publikáció született, konferenciákon, találkozókön vettünk részt, sok pályázatot megnyertünk a szolgáltatás fejlesztésére és adatbevitelre, leginkább egyesületi keretek között. Ugyanis 2006-os bejegyzéssel megalakult a napjainkban is működő MATARKA Egyesület, melynek elnöke 14 évig én voltam, két éve pedig ORBÁN ÉVA nyugdíjas könyvtáros.

Az adatbázis nagyságát jellemző statisztikai adatok (2004. július 22-i adatok):

Folyóiratok száma:	233
Füzetek száma:	9 713
Szerzők száma:	41 345
Cikkek száma:	153 181
Nem üres címsorok száma:	49 491
Szerzős cikkek száma:	114 628
Ugrópontok száma teljes szövegekre:	11 053

Befejezőképp felsorolnék még néhány munkatársat, akik nélkül a MATARKA nem lenne az, ami lett, és akikkel a legtöbb munkakapcsolatom volt. Minden személyt, aki részt vett a MATARKA fejlesztésében és az adatfeldolgozásban, természetesen képtelenség megemlíteni.

#### Informatikusok Miskolcraól:

KISS ANDREA informatikus könyvtáros  
 DR. KOVÁCSNÉ BIALKÓ KATALIN programozó  
 MOLNÁR CSABA Linux rendszergazda  
 PERLAKI ATTILA rendszergazda, programozó

**Rendszeradminisztrátorok utánam:**

ESPÁN EDINA (rövid ideig)

MÁTRAI KRISZTINA (rövid ideig)

DR. RINGERNÉ JÁMBOR ANDREA (jelenleg), aki egyesületi titkár is volt

**Feldolgozók Magyarország különböző könyvtáraiból:**

BALOGH ILONA (BMGE, Budapest), MATARKA Egyesület vezetőségi tag

DOBOS ESZTER (SZTE, Szeged), MATARKA Egyesület vezetőségi tag

HEGEDŰS IMRE (nyugdíjas, Debrecen)

ORBÁN ÉVA (nyugdíjas, Budapest), a MATARKA Egyesület elnöke

SZABÓ ILDIKÓ (DE, Debrecen), a MATARKA Egyesület vezetőségi tagja is volt

VAJDA HENRIK (könyvtáros, OSZK Budapest)

VIZVÁRI DÓRA (Budapest), orvosi könyvtárak, a MATARKA Egyesület vezetőségi tagja is volt

**Összefoglalás**

A MATARKA mint szolgáltatás, alulról építkezve jött létre, nem felső utasításra. Sok felülről indított könyvtári projekt weboldala tűnt el a MATARKA fennállása

alatt, úgyhogy a lazán szervezett, elsősorban belső motiváltságon alapuló együttműködés tartósabb tud lenni, mint a pénzforrás elapadása után elsorvadó digitális szolgáltatások. Büszkék vagyunk a MATARKÁ-ra, sok-sok ember járult és járul hozzá az építéséhez és működéséhez. Nagyon kívánom, maradjon meg a lelkesedés továbbra is.

Miskolc, 2022. október

**Irodalomjegyzék**

(a MATARKÁ-ról megjelent publikációk a 2002–2003-as évek alatt)

- [1] Burmeister Erzsébet – Kiss Andrea: Tartalomjegyzék szolgáltatás MySQL és PHP segítségével, Informatika a felsőoktatásban 2002 konferencia
- [2] Burmeister Erzsébet – Kiss Andrea: Tartalomjegyzék-szolgáltatás nyolc könyvtár együttműködésével. Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 2003, 50. évf. 2. sz.
- [3] Burmeister Erzsébet – Gubán Sándorné – Kiss Andrea: Nyolc könyvtár közös adatbázis építésének tapasztalatai. Workshop 2003
- [4] Burmeister Erzsébet – Kiss Andrea: MATARKA magyar folyóiratok tartalomjegyzékeinek kereshető adatbázisa. Könyv, Könyvtár, Könyvtáros 2003/12. sz.